

מאיה חימוביץ': הקווילט השבור

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לאמנויות

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לאמנויות
גלריית הסנאט במרכז המבקרים ע"ש ג'ורג' שרוט
המרכז האוניברסיטאי ע"ש סמואל ומילדה איירטון
הקמפוס ע"ש משפחת מרכוס, באר שבע

מנהל הגלריות: פרופ' חיים מאור

מאיה חימוביץ': הקווילט השבור

13 בנובמבר 2018 – 28 בפברואר 2019

אוצר: פרופ' חיים מאור

קטלוג
עריכה: פרופ' חיים מאור
עיצוב והפקה: מגן חלוץ, אדם חלוץ
עריכת טקסט בעברית ותרגום לאנגלית: איה ברזיר
צילומים: פרופ' מנחם שדה
גרפיקה: עלזה חלוץ
הדפסה: דפוס כתר, הר טוב

על העטיפה: **למזכרת**, 2010, 99x104 (פרט)

עמ' 4: **נוף בראשית**, 2018, 120x92 (פרט)

עמ' 45: **מקור החיים בים המוות**, 2013, 155x178 (פרט)

כל העבודות בקטלוג עשויות בטכניקת מעשה הטלאים

המידות בס"מ, רוחב x גובה

© כל הזכויות שמורות, 2018

5 מאיה חימוביץ': הקווילט השבור

פרופ' חיים מאור

11 עבודות

38 ציונים ביוגרפיים

מאיה חימוביץ': הקווילט השבור

פרופ' חיים מאור

אמנות הקווילט (מעשה טלאים) היא אמנות עתיקת יומין, שהתפתחה במזרח אסיה ובמזרח התיכון ואפשרה חיבור חסכוני של שאריות בדים שונים ליצירת יריעה/שמיכה אחת גדולה, אשר שימשה ככיסוי מיטה, כְּבֶטֶנֶת-בִּידוּד לבגדים, כריפוד וכשריון. הצלבנים הביאו את הטכניקה לאירופה ומשם, במאה ה-18, היא נדדה לארצות הברית והתפתחה למעשה אמנות בעל מאפיינים מוגדרים.

העיקרון הבסיסי של הקווילט הוא חיבור של שלוש שכבות בד בתפרים מודגשים, כאשר השכבה העליונה עשויה מחתיכות בד קטנות ומכאן הכינוי "שמיכת טלאים". מעשה טלאים מסורתי מורכב ממערכים שונים של צורות גיאומטריות מופשטות, המסמלות צמחים או אייקונים. אמנות הקווילט העכשווי פרצה את גבולות המדיום הן באמצעה והן בדימויה – החל בצורות ביו-אמורפיות, מופשטות ובצבעוניות עזה וכלה בדימויים סיפוריים כמו למשל עבודותיה של לינדה בר-און שהוצגו בגלריית הסנאט בתערוכותיה "חיות בחיינו" (2014) ו"ימה וקדמה" (2017).¹

מאיה חימוביץ' היא אמנית קווילט שונה בתכלית מלינדה בר-און, ועבודותיה המוצגות בתערוכה זו מציעות גישה שונה וסגנון אחר.

בתחילת דרכה האמנותית, חימוביץ' יצרה בסגנון המסורתי, האומנותי, המתבסס על כללי עבודה מחייבים, ברורים ונוקשים. מהר מאוד, היא נטשה את הקווילט המסורתי והחלה לפתח סגנון עכשווי, חופשי באמצעיו ומופשט באמירותיו.

*

הקווילט הפך עבורה למשחק-שפה שבאמצעותו היא מספרת סיפור אישי, אם כי מוצפן היטב בתוך דימוי מופשט לכאורה. עבור חימוביץ', כל עבודה היא סיפור אחד, ה"מסופר" בשלמותו, מתחילת העבודה ועד לסיומה. לכן, היא איננה עובדת בסדרות אלא בפריטים יחידניים.

במשך שנים רבות, חימוביץ' לקטה דימויים של נופים במקומות בארץ ובחו"ל שבהם ביקרה ושהתה, חלקם מתוך תצלומים שהיא או בני ביתה צלמו: המראָה המשתנָה של ים המלח בשעות שונות ובעונות שונות, על תוואי חופיו המשתנה ומימיו המחליפים צבעים (למשל, **מקור החיים בים המוות, לחש הגלים, השתקפות הירח**); נופי הנגב המדבריים הצרובים בחמה; עלי שלכת פזורים על אדמה חומה ודשנה; סחלב סגול בפריחתו; עץ קשיש או תרנגול שכנפיו עשירי צבעים וכדומה.

לצד אלה, היא אגרה חוויות אישיות ומשפחתיות מרגשות, אשר התנסחו בעבודותיה לכלל דימויי-זיכרון מופשטים. למשל, **זר לכלה**, שנוצר בהשראת נישואי בתה הצעירה; **אלבום תמונות ותעודת לידה**, שנוצרו בהשראת אילן היוחסין של משפחתה בתקופת מלחמת העולם השנייה; **התרנגול וכנף הציפור**, שנוצרו בעקבות צעידת הבוקר היומית שלה בפארק הלאומי ברמת-גן, וכדומה.

המראות שנאגרו בזכרונה תורגמו לצורות בסיסיות משוכפלות, חוזרות ונשנות, שאותן העבירה אל בדים ממוחזרים שונים.² בגלגולם הקודם הבדים הללו היו פריטי לבוש של אנשים אנונימיים. מבחינתה, השימוש החוזר בהם בעבודותיה מעניק להם חיים חדשים.

*

השלב הראשון של כל עבודה מורכב מבחירת הבדים ומיונם לפי קבוצות-צבע. בשלב זה, הרעיון ליצירה הוא כללי מאוד, ללא תכנון מדויק. פרטי היצירה מתהווים תוך כדי עבודה ממושכת לאורך חודשים מספר.

בשלב הבא, הבדים נחתכים לפיסות קטנות, שמרקמיהם וחומריותם, צבעיהם, שקיפותם ואטימותם, הברק המנצנץ מהם או הפשטות הדהויה שלהם, מעשירים את הצורה הבסיסית שנגזרה מהם. פיסות הבד הקטנות, החלקיקים המרכיבים את הקווילטים שלה, מונחות על בד פְּלִיזְלִין³ ולאחר פריסה על בד המילוי ועל בד הבטנה, שלוש השכבות נתפרות יחד בחוט מטאלי ובחוט שצבעיו מתחלפים בתפירת מכונה חופשית.⁴

החוויות האישיות והרגשות של חימוביץ' מוצפנים בעבודותיה, כל עבודה וסיפורה הייחודי והמיוחד. אולם כאשר מתבוננים במכלול השלם של גוף עבודותיה, מתגלה מאפיין משותף החוזר על עצמו – "הקוד הגנטי" של העבודות מורכב מצורות שונות של פרקטל.

*

מהו פרקטל?

בשנת 1975, טבע מתמטיקאי בשם בנואה מנדלברוט (Benoit Mandelbrot, 1924-2010) את המושג "פרקטל" (fractal) הנגזר מן המילה הלטינית "fractus", שמשמעותה "שבור". על קצה המזלג, אפשר לומר כי הייצוג החזותי של הפרקטל מתבסס תמיד על מספר שבור (למשל: 5.5 ו- $\sqrt{2}$). מנדלברוט הגדיר זאת כך: פרקטל הוא צורה גיאומטרית שאיננה קו ישר המחוננת בממד של "דמיון עצמי", כלומר מורכבת מהעתקים הולכים וקטנים של עצמה. הצורה חוזרת על עצמה בכל קנה מידה. ככל שנעמיק להתבונן לתוך חלקי הפרקטל, נראה שם תמיד חלקים מוקטנים הדומים לשלם.

לפרקטלים תכונות מתמטיות לא שגרתיות: הממד של פרקטל אינו מספר שלם (למשל: 2.1, 4 ו-2048). ההיקף של פרקטל בעל שטח סופי יכול להיות אינסופי, ועוד.

בספרו של בנואה מנדלברוט *The Fractal Geometry of Nature* (הגיאומטריה הפרקטלית של הטבע, 1977), הוא הראה כי תכונת "הדמיון העצמי" קיימת בטבע. בהקדמתו, הוא כתב את המשפט הפיוטי הבא: "עננים אינם כדורים, הרים אינם חרוטים, קווי חוף אינם מעגלים, וקליפת העץ אינה חלקה ובה במידה הברק אינו מתקדם בקו ישר".⁵ כל אלה ואחרים מזכירים מאוד את המאפיינים הפרקטליים המתמטיים ומלמדים כי בטבע גם בדברים שלכאורה נראים כאוטיים ואינם

מובנים בצורה מתמטית יש סדר וחוקיות שיטתית. למשל, צורת הכרובית, מבנה העורקים של העלה, התפצלות כלי הדם בגוף, פתית שלג או צורת קו חוף (במיוחד של הפיורדים בנוורבגיה).⁶

*

אם פרקטל הוא ייצוג חזותי של מספר שבור, הרי שעבודות הקווילט של חימוביץ' מייצגות מציאות שבורה, שברים של מציאות או מקטעים של חוויה רגשית שהתפרקה והתנפצה לפרודות. בעבודותיה, היא הופכת אותם לדימויים מופשטים דמויי-פרקטלים, למפות טופוגרפיות בדיוניות או לפרוסות של מרקמים שנצפו במיקרוסקופ חודרני, אשר האיר את נבכי נשמתם הנסתרת של חומרים (חומרי טבע וחומרי חיים).

למרות דימויהן המופשטים, הפשוטים והשטוחים לכאורה, עבודותיה של חימוביץ' מרובדות בכמה מישורים: א. ריבוד פיזי של החומרים בשלוש השכבות האופייניות לקווילט: הבד התחתון, שכבת המילוי והשכבה העליונה; ב. ריבוד של סוגי הבדים וחומריהם; ג. ריבוד של דימויים רדי-מייד, שבהם היא בוחרת להשתמש כמרכיבים בעבודה החדשה. אלה גזרי דימויים שנותרו ממה שהיה פעם שלם ועתה הם איבר קטוע, שבור, שהוסב להקשר חדש, לתפקוד חדש ככתם מודפס ביצירה החדשה; ד. רובד נוסף, אחרון, הוא הקו המטייל, הרוחש, המתערבל, של החוט המטלי, המחליף את צבעיו, שנתפך במכונה בתנועה חופשית. הקו יוצר מערבולות, אדוות, זרימה מעגלית חופשית, שמארגנות את כל המכלול בחוקיות חדשה. בדומה לקווי אורך רוחב במפת העולם, הקווים הללו מארגנים עולם כאוטי כביכול במשטר של סדר טבעי, בתבנית פרקטלית המדגישה כי בראשית היה תוהו ובוהו אבל בהמשך חוט אור דקיק, מנצנץ ומרצד, אותת "ייהי אור", והסדר החל.

*

בכל עבודותיה של חימוביץ', נדמה כי המציאות מתרחשת ורוחשת בתבניות פשוטות, בסיסיות, והאמנות מתבוננת ומפרשת אותן, נותנת בהן סימנים ושמות: הנה סימן יסוד, הנה תבנית, הנה טביעת האצבע של הטבע או של אלוהים.

- 1 ראו קטלוגים של שתי התערוכות בהוצאת המחלקה לאמנויות, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, אוצר: פרוץ' חיים מאור.
- 2 כותנה, משי, סינתטי, קטיפה, תחרה, וכו'.
- 3 אריג דביק מצדו האחד המשמש כבסיס.
- 4 Free motion machine quilting
- 5 ראו: https://ordinatous.com/pdf/The_Fractal_Geometry_of_Nature.pdf
- 6 ראו: <https://eureka.org/item/23217/%D7%9E%D7%94%D7%9D-%D7%A4%D7%A8%D7%A7%D7%98%D7%9C%D7%99%D7%9D>

למזכרת, 2010, 99x104
In Memorial, 2010, 99x104

←
חלודה לתמיד (2), 2018, 155x125 (פרט)
Rust Forever (2), 2018, 155x125 (detail)

עבודות

Works

מקור החיים בים המוות, 2013, 155x178
A Source of Life in the Dead Sea, 2013, 155x178

בין לבין, 2010, 125x155
In Between, 2010, 125x155

תעודת לידה, 2011, 125x125
Birth Certificate, 2011, 125x125

ישן וחדש, 2008, 119x117
Old and New, 2008, 119x117

השתקפות הירח, 2007, 117x92
Moon Light Reflection, 2007, 117x92

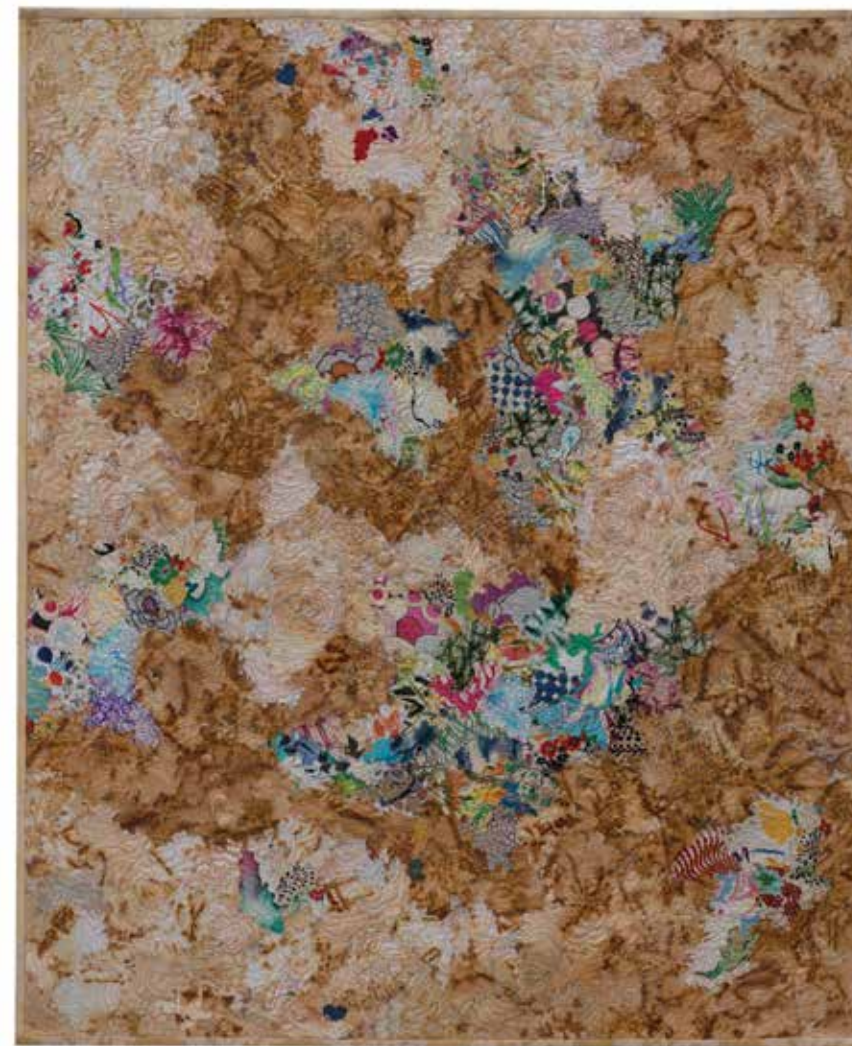
משחקים נשכחים, 2014, 117x74
Forgotten Games, 2014, 117x74

140x127, 2008, **ביחד ולחוד**
Together and Apart, 2008, 140x127

114x81, 2011, **בשורה**
The Red Letter Day, 2011, 114x81

112x91, 2009, **חצי הכוס המלאה**
The Glass is Half Full, 2009, 112x91

מעבור, 2007, 120x127
Beyond, 2007, 120x127

לחש הגלים, 2006, 117x120
Whispering Waves, 2006, 117x120

122x168, 2006, **תרנגול**
The Rooster, 2006, 122x168

122x148, 2012, **הירוק שלי**
My Green, 2012, 122x148

145x125, 2006, **מירון**
Introspection, 2006, 145x125

127x130, 2014, **חיבווקה**
Hug, 2014, 127x130

145x112, 2006, **זור לכלה**
Bride Bouquet, 2006, 145x112

סחלב סגול, 2015, 122x124
Purple Orchid, 2015, 122x124

ריח הסמדר, 2014, 127x130
The Tender Grape, 2014, 127x130

ציונים ביוגרפיים

1945 – נולדה בקיבוץ יד מרדכי
במשך שנים רבות, עסקה בעבודות יד שונות כאומנית אוטוידיקטית: גילוף בעץ, תכשיטנות,
רקמה, אריגה, עבודות תחרה שונות ובמיוחד תחרת סלילים.
בשנת 1995 התוודעה לאמנות הקווילט.
1997-2001 – למדה בבית הספר לטקסטיל שנקר אצל האמנית אורנה רוגלית ז"ל (1952-2005).
חיה ועובדת ברמת גן.

Biographical Landmarks

1945 – born in kibbutz Yad Mordekhay

Worked for years as a self-taught artisan in the fields of woodcarving, jewelry making, embroidery, weaving, lacemaking, especially bobbin lace.

1995 – got acquainted with quilting.

1997-2001 – studied at Shenkar College of Engineering, Design and Art with the late quilt artist Orna Roglit (1952-2005).

Lives and works in Ramat Gan.

←
סחלב סגול, 2015, 122x124 (פרט)
Purple Orchid, 2015, 122x124 (detail)

wrote: "Clouds are not spheres. mountains are not cones, coastlines are not circles, and bark is not smooth, nor does lightning travel in a straight line."³ All these and other things resemble very much the characteristics of mathematical fractals and show that, in Nature too, there are seemingly chaotic forms unintelligible in mathematic terms, but yet having order and systematic regularity. For example, the form of a cauliflower, the structure of the veins of a leaf, the branching of blood vessels, the snowflake, or the coastline appearance (especially that of the Norwegian fjords).⁴

*

If a fractal visually represents a broken non-integer, then Chaimovich's quilts represent broken reality, fractures thereof, or segments of fractalized emotional experience shattered into molecules. In her works, she transforms them into fractal-like abstract images, fictional topographic maps, or slices of textures seen through an intrusive microscope, which illuminates the obscure hidden soul of (natural and life) materials.

Photo Album, 2010, 135x160
135x160 ,2010 , אלבום תמונות

Their abstract, simple and seemingly flat images notwithstanding, Chaimovich's works are layered in several senses: the physical characteristic layering of the quilt – a. the backing, the batting, and the top fabric; b. the layering of different kinds of fabric and texture; c. the layering of readymade images, which she chooses to integrate in her works. These cutouts of previously whole images are now severed, fractured limbs that function within their new context as printed stains in the new work; and, finally, d. another layer is the traveling rustling, swirling line created by the metal color-changing thread sewn by free motion machine. The line creates whirlpools, ripples, free circular flow that organize the whole according to new regularity. Like geographic meridians and parallels, these lines organize a seemingly chaotic world giving it a semblance of natural, fractal order suggesting that in the beginning everything was formless and void and then a thin thread of flickering, glimmering light signaled "let there be light" and order came to the world.

*

In all of Chaimovich's works, it seems as if reality takes place and rustles within simple basic formats while the artist looks at and interprets them and by giving them names indicates: here's a fundamental sign, here's a pattern, here's the fingerprint of nature or God.

-
- 1 In her exhibitions "We and the Beasts" and "Wandering Thoughts Between East and West," and the accompanying catalogues (published by the Ben-Gurion University of the Negev's Department of the Arts, in 2014 and 2017 respectively) curated and edited by Prof. Haim Maor.
 - 2 Cotton, silk, synthetic materials, velvet, lace, and so on.
 - 3 https://ordinatous.com/pdf/The_Fractal_Geometry_of_Nature.pdf.
 - 4 See: <https://eureka.org.il/item/23217/%D7%9E%D7%94%D7%9D-%D7%A4%D7%A8%D7%A7%D7%98%D7%9C%D7%99%D7%9D> [in Hebrew].

Developed in East Asia and the Middle East, the time-honored art of quilting allowed economical piecing together of fabric scraps to create a sheet/blanket that was then used as bedspread, lining for clothes, padding and shielding. The Crusaders brought the technique to Europe and from there it traveled to North America in the 18th century, where it acquired its artistic character as we know it today. The underlying principle of quilting is the herringbone stitching together of three textile layers with the top layer made of small pieces of fabric creating a “patchwork.” Traditional patchwork is composed of abstract geometric forms symbolizing vegetation, or icons. Contemporary quilting has broken the boundaries of the traditional medium expanding its forms and imagery to include bio-amorphic, abstract, intensely colored forms as well as narrative-based images.

A fine example of this trend can be seen in the works of Linda Bar-On that were previously shown at the Senate Gallery.¹ Quilt artist Maya Chaimovich’s approach and style are completely different from those of Bar-On. Having began as a traditional quilter, strictly abiding by the craft’s clear and predetermined rules, she soon moved on to develop a contemporary style opting for free means and abstract expressions.

*

Her quilting has become a language game through which she recounts a personal story, albeit well encrypted within a seemingly abstract composition. As far as she is concerned, each piece constitutes one complete story “told” from beginning to end by the work. For this reason, she doesn’t create series but rather individual works. For years, Chaimovich collected images of objects and landscapes from Israel and abroad, some of which were photographed by her or by members of her family: the Dead Sea’s changing views, shoreline and colors in different hours of the day and in different seasons of the year (for example, **Source of Life in the Dead Sea, Whispering Waves, Moon Light Reflection**); the sun-scorched desert landscapes of the Negev; autumn leaves scattered on lush brown soil; blooming purple orchid; an old tree, or a colorful rooster, etc. Along the way, she has accumulated emotional personal and family experiences, which don the form of abstract memory images in her works. Thus, for example, **Bride Bouquet** was inspired by her youngest daughter’s wedding; **Photo Album** and **Birth Certificate** by her family’s genealogical tree during World War II; **Rooster** and **Feather** were created in the wake of her daily morning walks in the Ramat Gan National Park, etc.

The sights stored in her memory were translated into basic duplicated, repetitive, forms, which were transformed onto a variety of recycled fabrics.² In their previous life, these textiles were clothing items of anonymous people. Her reusing them in her works gives them, as it were, a new lease on life.

*

The first stage of each work consists of selecting and sorting the fabrics according to color groups. In this stage, the concept of the work is very sketchy rather than precisely preplanned. The piece’s details emerge later, in the course of months-long work.

In the next stage, the fabrics are cut into small pieces, whose textures and materiality, colors, transparency or opaqueness, luster, or faded simplicity enrich the basic form they create. The patchwork comprised of these small pieces is then laid down on fusible interfacing, which in turn is positioned on the batting and backing materials. In the final stage, the three layers are basted with metal thread and free motion machine quilted with color-changing thread.

Chaimovich’s personal experiences and emotions are encoded in her works, each telling a distinct, discrete story. However, looking at the complete body of her work, one can discern a repetitive common trait – the works’ “genetic code” is made of a variety of fractals.

*

What is a Fractal?

In 1975, mathematician Benoit Mandelbrot (1924–2010) coined the term “fractal.” He derived it from the Latin *fractus* meaning “broken” or “fractured.” In a nut shell, the visual representation of a fractal is always based on fractional numbers (i.e., 9.75, 5.5, and $\sqrt{2}$). According to Mandelbrot’s definition, a fractal is a curve or geometric figure, whose typical property is self-similarity, namely a form composed of similar patterns recurring at progressively smaller scales. A close look at a fractal reveals that the whole always has the same shape of its constituent smaller part.

Among the other unusual mathematical characteristics of the fractal one should mention the fractional or non-integer dimension and the concept of infinity.

In his book *The Fractal Geometry of Nature* (1977), Mandelbrot demonstrated the existence of self-similarity in Nature. In the introduction to his book, he poetically

Maya Chaimovich: The Broken Quilt

Prof. Haim Maor

Ben-Gurion University of the Negev
Department of the Arts
Senate Gallery, George Shrut Visitors' Center
The Samuel & Mileda Ayrton University Center
The Marcus Family Campus, Be'er Sheva

Galleries Director: Prof. Haim Maor

Maya Chaimovich: The Broken Quilt

November 13, 2018 – February 28, 2019

Curator: Prof. Haim Maor

Catalogue

Editor: Prof. Haim Maor

Design and production: Magen Halutz, Adam Halutz

Hebrew copyediting and English translation: Aya Breuer

Photos: Prof. Menachem Sadeh

Graphics: Alva Halutz

Printing: Keter Press, Har Tuv

On the cover: **In Memorial**, 2010, 99x104 (detail)

p. 45: **A Source of Life in the Dead Sea**, 2013, 155x178 (detail)

p. 4: **A Primal Landscape**, 2018, 120x92 (detail)

All the works in the catalogue are quilts

All measurements quoted in the catalogue are in centimeters, height x width

© All Rights Reserved, 2018

44 Maya Chaimovich: The Broken Quilt

Prof. Haim Maor

11 Works

38 Biographical Landmarks

Maya Chaimovich: The Broken Quilt

Ben-Gurion University of the Negev
Department of the Arts